

...și contra

Liviu ORNEA

Act pur de narcisism

Am văzut, la Teatrul Bulandra, un spectacol care m-a pus pe gânduri, **Elizaveta Bam**, de Alexandru Tocilescu. Rândurile care urmează nu constituie o cronică propriu-zis, ci exprimă, mai degrabă, perplexitatea mea în fața unui fapt artistic pe care nu-l înțeleg. Nu exclud posibilitatea să fi asistat la un eveniment epocal și care mă depășește, caz în care comentariul meu ar fi, evident, pe lângă chestiune. Desigur, nu cred prea mult în această eventualitate.

Este vorba despre o operă bufă. Un (pre)text minimal (Daniil Harms), redus la câteva replici, cântat în întregime. Tema, pe care regizorul a simțit nevoia s-o expliciteze cumva printr-o proiecție video cu o conferință despre frică, plasată la începutul celui de-al doilea act, ar fi radiografia stării de frică, de teroare induse de un regim despot, aici cel sovietic. O lume dominată de spaimă, aflată sub domnia arbitrariului, devine fluidă, nestăpână pe reacțiile și pe valorile ei. Victimele sunt desemnate arbitrar, călăii le vânează, dar cântă și beau împreună cu ele, care îi acceptă, se iubesc, sentimentele devin amorfe. În final, destinul, chiar amânat, se împlinește, victima e ucisă.

Senzația de amestec, de absență a criteriilor și a regulilor e susținută de muzica live a lui Irinel Anghel (asupra calității căreia nu sunt în măsură să mă pronunț), înțesată de citări, de motive arhicunoscute, trecând prin toate genurile și epocile, de la baroc la rock, neuitând muzica orientală. E susținută și de costumele eteroclite, amestecând genurile și epocile, și de scenografia sumptuoasă a lui Dragoș Buhagiar, tot „cu trimiteri”, de exemplu la Magritte.

N-aș spune că spectacolul e unul limpede, că semnificația se desprinde ușor. De altfel, nu bag mâna-n foc că am înțeles ce trebuia (dacă trebuia, dacă era ceva de înțeles).

Spectacolul oferă actorilor posibilități excepționale să arate ce pot. Vlad Ivanov o face cu asupra de măsură, folosind tot ce a învățat în trupa lui Dan Puric și, în plus, dovedind că e un actor care poate și cânta. Îl secundează Șerban Cella, cu o surprinzătoare prestație de rocker. Foarte bună Crina Mureșan, reușind în câteva secvențe să transmită paroxismul spaimii. Mihai Constantin, surprinzător de mobil, are și el câteva apariții savuroase, la fel și Virginia Mirea. O vedem în spectacol și pe doamna Irina Petrescu care acceptă, cu o modestie de care doar marii artiști sunt capabili, să rostească doar câteva replici.

Dar, una peste alta, sunt niște actori care încearcă să cânte. Și nu e meseria lor. Pe de altă parte, totul pare luat foarte în serios, actorii nu parodiază doar, nu comentează, detașat, o operă bufă, chiar vor să cânte. Nu le iese întotdeauna, sunt, totuși, doar actori. Ceea ce sporește nedumeririle mele. Deși au fost destule momente în care am râs, nu găsesc miza unei asemenea producții mirolante în care s-a investit foarte mult, în primul rând munca unei echipe de oameni, unul mai

Foto: Cosmin Ardeleanu

O parte din ansamblul „Pro Contemporania”.

talentat decât celălalt, și care, în mod evident, au dat tot ce-au putut. Pare un fel de delir narcisic al unui creator, mă refer la Alexandru Tocilescu, care se răsfată. *Une noblesse inutile*. Oricât de postmoderni am fi, oricât am vrea să ștergem granițele dintre genuri, oricât ne-am dori să șocăm și să distrugem tihnită și prea îndelunga siestă intelectuală a micului-burghez, cred că, în teatru, există limite impuse de însăși natura spectacolului, la care, oricât i-ar plăcea creatorului, trebuie să participe cumva și publicul.

Un spectacol de teatru nu ar trebui să fie numai o întâmplare artistică a realizatorilor lui, o bucurie a lor, un moment în desăvârșirea lor artistică. Un scriitor, sau un pictor, își poate permite să se defuleze, să se alinte șăgalnic oricât pofteste, e singurul implicat. Dar un regizor poartă răspunderea unei întregi echipe și a spectatorilor. Și parcă de nici unui nu s-ar cădea să abuzeze.

Teatrul „Bulandra” – Elizaveta Bam de Daniil Harms. Traducerea: Emil Iordache. Operă bufă de Irinel Anghel (în cadrul programului *Bulandra per musica*). Regia: Alexandru Tocilescu. Scenografia: Dragoș Buhagiar. Coregrafia: Andreea Duță. Cu: Crina Mureșan (*Elizaveta Bam*), Mihai Constantin (*Tatăl*), Virginia Mirea (*Mama*), Vlad Ivanov (*Ivan Ivanovici*), Șerban Cella (*Piotr Nikolaevici*), Irina Petrescu (*Cerșetoarea*). Ansamblul *Pro Contemporania*: Irinel Anghel (sintetizator), Andrei Kivu (violoncel, acordeon, tubă, trompetă), Andrei Marcovici (percuție), Sorin Romanescu (chitară electrică, chitară acustică), Virgil Oprina (chitară bas, violoncel), Constantin Ciornenchi (vioară), Cristian Bulgaru (clarinet, saxofon). *Corul „Acoustic”*: Doru Feraru, Laurențiu Constantin, Florian Costea, Adrian Ilie, Teodor Ilincăi, Cosmin Guță (tenori), Constantin Rudolf Cocriș, Emil Mincu, Bogdan Andronache (baritoni), Sorin Georgescu, Alexandru Damian, Radu Pintilie (bași). Dirijor: Daniel Jinga. Preparatur muzical: Claudia Ionescu. Lighting design: Dragoș Buhagiar și Sorin Vintilă. Data premierei: 25 mai 2006.